

Advies over onderzoek aan de UU in geval van een pandemie

Draaiboek voor continuering, af- en opschaling van wetenschappelijk onderzoek

Werkgroep Opstart Onderzoek (WOOz), 21 september 2020

1. Inleiding

Bij een pandemie-crisissituatie is het belangrijk om onderzoeksactiviteiten aan de Universiteit Utrecht gereguleerd te kunnen afschalen, om ze vervolgens weer georganiseerd te kunnen opschalen als de crisisdreiging afneemt of stopt. Bij continuering, afschaling of opbouw van onderzoeksactiviteiten zijn de richtlijnen van de overheid leidend; het gaat hierbij om richtlijnen van de nationale overheid en de lokale overheid (veiligheidsregio).

In een pandemie-crisissituatie installeert het CvB een aantal werkgroepen (naar analogie van de situatie in de Covid-19 crisis in maart 2020) die zich richten op het geven van adviezen voor de organisatie van onderzoek, onderwijs, en bedrijfsvoering bij de vigerende regelgeving. In dit document wordt de werkwijze, besluitvorming en communicatie van een mogelijk in te stellen **Werkgroep Onderzoek** (WOz) toegelicht, gebaseerd op de ervaringen die de **Werkgroep Opstart Onderzoek** (WOOz) opdeed gedurende de Covid-19 crisis (half maart – half juli 2020).

1.1. *Uitgangspunten en definities*

Onder 'onderzoek' worden alle activiteiten verstaan die medewerkers en gasten van de universiteit verrichten in hun onderzoekstijd op de Universiteit Utrecht en daarbuiten. Onderzoeksactiviteiten kunnen ook door studenten (in Bachelor- en (Research) Masteropleiding en PhD-kandidaten worden verricht in het kader van stages en practica, onder begeleiding van wetenschappelijke stafleden. De onderzoeksgelateerde activiteiten van studenten vallen daarmee ook onder de advisering van de Werkgroep Onderzoek zoals beschreven in dit document.

Op de campus van de UU bevinden zich onderzoeksfaciliteiten van USP-partners die niet van de UU zijn (denk aan UMCU, WKZ, PMC, Militair hospitaal, TNO, Deltares, Nutricia, Genmab, Hubrecht lab, Westerdijk Instituut etc.) of die worden gedeeld met UU-faciliteiten. Deze faciliteiten werken mogelijk met eigen protocollen en voorschriften die niet per definitie aansluiten bij de UU-protocollen. Het is belangrijk om met deze partners een overlegstructuur in te richten waarin snel geschakeld kan worden om te overleggen over maatregelen. Ook moeten verdere afspraken worden gemaakt over hoe er wordt omgegaan met veranderende richtlijnen vanuit de overheid. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het CvB en de betrokken faculteit.

2. Opdracht en samenstelling Werkgroep Onderzoek

De opdracht aan de Werkgroep Onderzoek is het CvB te adviseren over continuering, af- en opschaling van onderzoeksactiviteiten binnen universiteitsgebouwen, en van het onderzoek van UU-onderzoekers dat buiten de universitaire gebouwen op locatie plaatsvindt. De werkgroep doet dat door een risico-analyse te maken van de impact van een crisis op onderzoeksactiviteiten. Op basis daarvan worden richtlijnen/protocollen en adviezen ontwikkeld, uitgaande van de dan geldende overheidsmaatregelen. Deze risico-analyse komt tot stand in nauwe interactie met de faculteiten, zie hieronder in sectie 4.

Gezien de positieve ervaringen in expertise binnen de WOOz adviseren we over de samenstelling van een toekomstige Werkgroep Onderzoek als volgt:

- vice-decaan alfa/gamma faculteiten;
- vice-decaan onderzoek beta faculteiten¹;
- ambtelijke vertegenwoordiging faculteiten;
- secretaris Graduate School Life Sciences;
- vertegenwoordiging SO&O;
- vertegenwoordiging DCM;
- secretaris (bij voorkeur uit de UBD).

Minimaal één van de vice-decanen is portefeuillehouder onderzoek in haar/zijn faculteit. Eén van de vice-decanen is voorzitter van de WOz. De samenstelling van de werkgroep dient de diversiteit aan expertise binnen de organisatie te weerspiegelen en representatief te zijn voor de verschillende soorten onderzoek die hieronder worden genoemd. De commissie heeft als taak de belangen van alle faculteiten te behartigen en per faculteit een verantwoordelijke binnen de werkgroep aan te wijzen voor de communicatie met specifieke faculteiten.

Onder de werkgroepleden worden portefeuilles verdeeld;

- Het lid vanuit DCM heeft de portefeuille 'communicatie', met name naar CvB en in relatie tot universitaire berichtgeving in nieuwsbrieven, etc.;
- Het lid vanuit SO&O heeft de portefeuilles 'VSNU/andere universiteiten' en 'academische plechtigheden' (i.a.m. crisiswerkgroep bedrijfsvoering);
- Het lid vanuit de Graduate School heeft de portefeuille 'promovendi';
- De voorzitter houdt contact met de andere werkgroepvoorzitters en met de directeur UBD;
- De overige portefeuilles worden verdeeld over de werkgroepleden.

3. Werkwijze

3.1. Context: afstemming met CvB, directeur UBD en andere werkgroepen

De WOz opereert in een context waarin voortdurend moet worden afgestemd met de UU Werkgroepen Onderwijs en Bedrijfsvoering, en met het CvB (of Crisis Management Team). De Directeur van de UBD speelt hier een coördinerende rol als aanspreekpunt voor de voorzitters van de werkgroepen en intermediair naar het CvB. Uiteindelijk adviseert de WOz het CvB, dat besluiten neemt.

¹ Faculteiten Beta, Geo en DGK (excl. UMCU)

Uitgaande van de opdracht van het CvB definieert de werkgroep een werkwijze. De adviezen en protocollen die de werkgroep ontwikkelt richten zich op verschillende vormen van onderzoek of medewerkersdoelgroepen.

3.2. Vormen van onderzoek en doelgroepen

We onderscheiden de volgende vormen van onderzoek:

- Experimenteel onderzoek aan de UU dat zich **niet** richt op proefpersonen²;
- Experimenteel onderzoek aan de UU dat zich richt op proefpersonen;
- (Veld)onderzoek buiten de UU dat zich **niet** richt op menselijke interactie, en dat plaats vindt in binnen- of buitenland;
- (Veld)onderzoek buiten de UU dat zich richt op menselijke interactie, en dat plaats vindt in binnen- of buitenland;
- Onderzoek dat plaats vindt in bibliotheken en archieven;
- Onderzoek dat plaats vindt op een werkplek zonder dat daarbij *live* interactie noodzakelijk is met andere mensen.
- Onderzoek dat niet valt in bovenstaande categorieën, zoals onderzoek met eigenaren en dieren;

Doelgroepen:

- Wetenschappelijk personeel:
 - o PhD-kandidaten (incl. niet-werknemers)
 - o Postdoc-onderzoekers
 - o Vaste staf (UD, UHD, Hoogleraar)
 - o Gasten /medewerkers van andere partners
- Studenten (Master/Bachelor) die betrokken zijn bij onderzoek
- Niet-wetenschappelijk en ondersteunend personeel betrokken bij onderzoek

3.3. Risico-analyse

Met kennis en wijsheid opgedaan in afgelopen periode en voortbouwend op de evaluatie die de WOOz heeft uitgevoerd (zie bijlage 2) adviseren we bij een volgende pandemie om **niet** al het onderzoek volledig af te schalen. Om te bepalen of, en zo ja, in welke mate er af- en later opgeschaald moet worden is het startpunt een risico-analyse. Deze analyse begint met een vragenformulier dat de Werkgroep Onderzoek zo snel mogelijk aan het begin van de crisissituatie verstuurt aan de directeuren en onderzoeksportefeuillehouders in de faculteitsbesturen en waarop binnen 48 uur gereageerd dient te worden door de faculteiten. Op basis van de antwoorden van de faculteiten stelt de WOOz de risico-analyse vast en deelt die met het CvB. De analyse betreft de vormen van onderzoek die geraakt worden door de crisis en door de genomen overheidsmaatregelen. Daarbij worden ook de doelgroepen gespecificeerd die het aangaat. WOOz en faculteiten maken hierbij gebruik van de analyses die de faculteiten al hebben gemaakt, gedurende de Covid-19 crisis. Hierna is het door de WOOz ontwikkelde format voor de risico-analyse toegevoegd. De werkgroep zorgt voor coördinatie van de analyses tussen de verschillende faculteiten, vooral als het om dezelfde onderzoeksactiviteiten of doelgroepen gaat. Uitgangspunt hierbij is dat dezelfde vormen van onderzoek op eenzelfde manier worden behandeld in de af- of opschaling.

² Als gevolg van de Covid-19 crisis lag de nadruk op proefpersonen vanwege de overdracht van infecties tussen mensen. In het geval van een andere crisis kan de nadruk liggen op andere onderzoeksaspecten.

3.4. *Ontwikkeling van richtlijnen en protocollen*

Op basis van de risico-analyse worden richtlijnen/protocollen en adviezen ontwikkeld door de werkgroep, samen met de faculteiten. Daarbij gaat het om continuering of afschaling van verschillende typen onderzoek onder de dan geldende overheidsmaatregelen. Als leidraad gaat de werkgroep daarbij uit van verschillende scenario's: continuering, afschaling tot 30-70. In een later stadium gaat het vervolgens over opschaling tot 30-70-100%. Op grond van evaluatie en ervaringen tot nu toe denkt de WOz dat het haalbaar is om van deze scenario's uit te gaan, en dat het niet nodig zal zijn af te schalen tot 0%. Uiteraard hangt een definitief advies in dezen rechtstreeks samen met de specifieke aard en omvang van de pandemie die op dat moment aan de orde is.

3.5. *Continuering of afschaling van onderzoeksactiviteiten: protocollen*

Indien wordt besloten dat gedurende een pandemie-crisis onderzoeksactiviteiten geheel of beperkt kunnen doorgaan moeten hiervoor richtlijnen worden ontwikkeld die voor enige tijd kunnen worden gehandhaafd. De werkgroep definieert de uitgangspunten en generieke richtlijnen voor de continuering of 30%-70% afschaling van onderzoekswerkzaamheden, in overleg met de andere werkgroepen (onderwijs, bedrijfsvoering). De generieke richtlijnen vormen de basis voor de ontwikkeling van protocollen voor specifieke typen onderzoeksactiviteiten. De WOz neemt het initiatief voor de ontwikkeling van generieke protocollen per vorm van onderzoek; denk hierbij aan de protocollen die in de COVID-19-situatie werden ontwikkeld, zoals die voor experimenteel lab-onderzoek met of zonder proefpersonen, en diverse vormen van veldonderzoek. Deze protocollen beschrijven hoe onderzoekers zich dienen te gedragen bij de geldende maatregelen en op welke wijze en onder welke voorwaarden het onderzoek kan worden voortgezet. Ook hier zorgt de werkgroep voor coördinatie tussen de verschillende faculteiten, vooral als het om dezelfde onderzoeksactiviteiten of doelgroepen gaat. De basisprotocollen worden gedeeld met de Werkgroep Bedrijfsvoering en de faculteiten, die de protocollen toetsen op basis van hun eigen mandaat en die vervolgens ook feedback geven. Daarna worden ze ter besluitvorming voorgelegd aan het CvB. Als de generieke protocollen zijn vastgesteld, kunnen faculteiten daarbinnen hun eigen varianten maken; er zijn immers vaak weer lokale situaties waarmee rekening moet worden gehouden. Specifieke facultaire protocollen worden na advisering door de WOz ook weer vastgelegd door het CvB.

De werkgroep inventariseert of er specifieke doelgroepen zijn die onevenredig hard getroffen worden door de omstandigheden en adviseert het CvB daarover. Daarbij denken we met name aan tijdelijke onderzoekers: PhD-kandidaten en postdocs. Indien noodzakelijk wordt een regeling voor deze doelgroep uitgewerkt.

3.6. *Opschaling*

Bij afname van de crisisdreiging en verruiming van de overheidsmaatregelen kan onderzoek mogelijk weer worden opgeschaald. De werkgroep definieert hiervoor generieke richtlijnen, altijd in overleg met de andere werkgroepen (onderwijs, bedrijfsvoering). Deze generieke richtlijnen zijn de basis voor de faculteit om protocollen/richtlijnen te maken voor opschaling van specifieke facultaire onderzoeksactiviteiten.

Waar mogelijk zorgt de werkgroep voor coördinatie van de analyses tussen de verschillende faculteiten, vooral als het gaat om dezelfde vormen van onderzoek of

Ook de rapportage- en communicatielijn rond de adviezen en protocollen uit de werkgroep moet worden ingericht. De voorzitter van de werkgroep stemt hiertoe af - samen met de voorzitters van de andere werkgroepen - met de Directeur UBD. Daarbij worden afspraken gemaakt over hoe adviezen vanuit de werkgroepen ter besluitvorming bij het centrale crisis management team (CMT) of CvB worden aangeboden en hoe CMT of CvB-besluiten vervolgens teruggekoppeld worden naar de werkgroep. Alle adviezen en protocollen worden uiteindelijk vanuit de werkgroep bij het CMT of CvB voorgelegd ter besluitvorming. De werkgroep neemt geen eigenstandige besluiten.

De voorzitter of een ander aangewezen lid van de werkgroep communiceert de genomen besluiten naar de facultaire portefeuillehouders onderzoek (Decaan/ Vice-decaan) en bedrijfsvoering (Directeur Faculteit) en wijst ze op eventuele specifieke besluiten die voor de faculteit gelden.

De vertegenwoordiger van DCM in de werkgroep heeft een leidende rol in de communicatie van besluiten binnen de UU via de universitaire nieuwsbrief en intranet. Dat geldt ook voor de updates. Daarnaast is de DCM-vertegenwoordiger de *liaison* vanuit de UBD en werkgroep naar de facultaire communicatie-afdelingen.

Format voor risico-analyses faculteiten

Naam faculteit:

Naam departementen:

Naam gebouw(en):

Geaccordeerd door

Portefeuillehouder Onderzoek:

Manager bedrijfsvoering:

hoofd ARBO:

hoofd BHV:

Oog op de toekomst: Impact evt. afschaling onderzoek

1. Welk onderzoek* binnen uw faculteit heeft het meest te lijden onder geheel of gedeeltelijk stopzetten van de onderzoeksactiviteiten (b.v. doordat stopzetten exponentieel veel vertraging betekent, hoge kosten met zich meebrengt of anderszins) en zou dus, waar dat kan, altijd doorgang moeten vinden (categorie 1)
2. Welk onderzoek lijdt onder geheel/gedeeltelijk afschalen onderzoeksactiviteiten maar minder dan categorie 1 (categorie 2)
3. Welk onderzoek zou als eerste stopgezet kunnen worden dan wel elders voortgezet kunnen worden (categorie 3)

*Maak zelf een inschatting welk aggregatieniveau hierbij handig is:
faculteit/departement/afdeling

Categorie 1; OZ dat, bij afschalen het meest te lijden heeft en waar mogelijk, altijd doorgang moet hebben	
Categorie 2; OZ dat te lijden heeft onder afschaling maar minder tijdsverlies/kosten oplevert dan categorie 1	
Categorie 3; OZ dat als eerste stopgezet kan worden dan wel elders voortgezet kan worden	

U kunt bij het beantwoorden van bovenstaande prioritering uitgaan van de volgende vormen van onderzoek:

- Experimenteel onderzoek aan de UU dat zich **niet** richt op proefpersonen;
- Experimenteel onderzoek aan de UU dat zich richt op proefpersonen;
- (Veld)onderzoek buiten de UU dat zich **niet** richt op menselijke interactie, en dat plaats vindt in binnen- of buitenland;
- (Veld)onderzoek buiten de UU dat zich richt op menselijke interactie, en dat plaats vindt in binnen- of buitenland;
- Onderzoek dat plaats vindt in bibliotheken en archieven;
- Onderzoek dat plaats vindt op een werkplek zonder dat daarbij *live* interactie noodzakelijk is met andere mensen;
- Onderzoek dat niet valt in bovenstaande categorieën, zoals onderzoek met eigenaren en dieren.